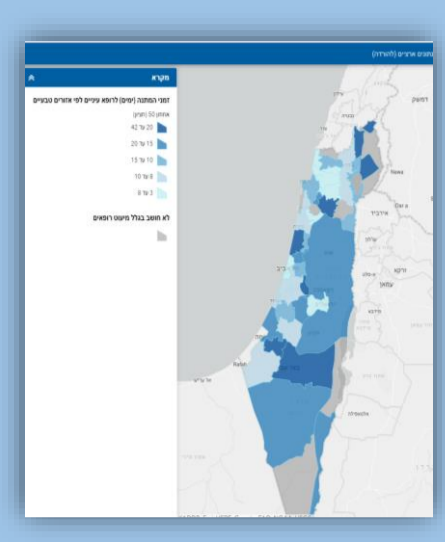

נגישות השירות ברפואת עיניים: ניוון מקולרי תלוי גיל (נמ"ג) כמקרה בוחן

ד"ר ויקי מאירס גמליאל, ד"ר אסנת לוקסנבורג, ד"ר רחלי ווילף מירון, פרופ' חני ורביץ-לבקוביץ'

מכון גרטנר לחקר אפידמיולוגיה ומדיניות בריאות; חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר; אוניברסיטת תל אביב; מרכז רפואי שיבא
vickimg@gertner.health.gov.il

רקע: זמני המתנה ארוכים במערכת הבריאות עשויים לפגוע בבריאות המטופלים ובחויית הטיפול ולהגדיל פנייה לרפואה הפרטית. בישראל, תוארו פערים גיאוגרפיים ניכרים בזמני המתנה ברפואת עיניים.

ניוון מקולרי תלוי גיל Age related macular degeneration

- תהליך הפוגע במרכז הראיה ברשתית
- הסיבה השכיחה לעיוורון בגילאי +50
- 8.7% מהאוכלוסייה הבוגרת
- ללא טיפול - גורם להתדרדרות בחדות הראייה
- 10-15% מהמקרים הם בשלב "הרטוב" ונזקקים להזרקות חודשיות של חומר Anti-VGE

מטרות: אפיון פערים וחסמים בתהליכי קביעת התור לאבחון וטיפול ברפואת עיניים במערכת הבריאות הציבורית עם דגש על נמ"ג, מנקודת המבט של רופאים, מנהלים ומטופלים.

קהילה ← מרפאות חוץ ← בי"ח כללי

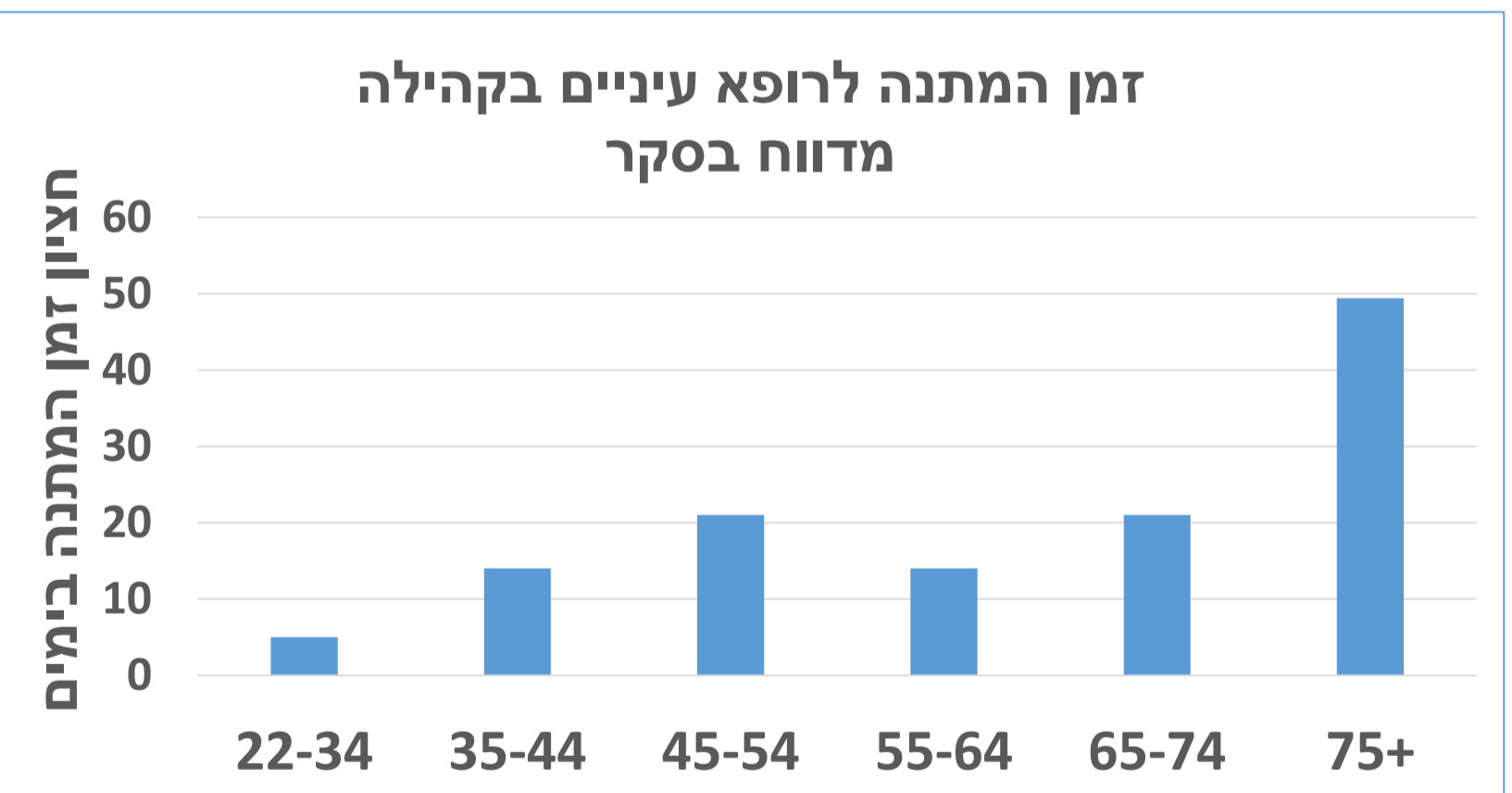
- סקר מטופלים**
- 94% שדיווחו על צורך הצליחו לקבוע תור לרופא עיניים
  - זמן ההמתנה המדווח עלה עם הגיל
  - תושבי הדרום והאוכלוסייה הערבית דיווחו פחות על צורך במפגש יעוץ עם רופא עיניים
  - 69% חשבו שאורך התור סביר

- שיטות: שילוב של שיטות כמותיות ואיכותניות**
1. ראיונות עומק עם רופאים ומנהלים מ-2 קופות ו-10 בתי חולים באזורים צפון, מרכז ודרום
  2. סקר מטופלים - אוגוסט 2019-ינואר 2020, בני 22+ 3751 משיבים, מתוכם 237 דיווחו על צורך ברופא עיניים בחצי שנה אחרונה
  3. ניתוח נתונים מנהלתיים: זמני המתנה לרופא עיניים בקהילה

המתנה (ימים)	צורך ברופא עיניים	זמן ממוצע (ימים)
22.7	12.0%	צפון
31.4	11.5%	חיפה
33.2	12.0%	מרכז
29.0	13.3%	ירושלים
36.4	12.4%	תל אביב
27.4	5.3%	דרום
30.8	11.3%	סה"כ

תובנות מראיונות עומק

- יש שונות בין מחוזות
- מחסור ברופאי רשתית וברופאים לביצוע הזרקות תוך עיניות, בעיקר בפריפריה הצפונית
- חסם כלכלי לתרופות "קו שני" עבור מטופלים ללא ביטוח משלים
- תור ארוך לבדיקת OCT באזורים מסוימים גורם לעיכוב באבחון ותחילת טיפול
- הפניה לחדר מיון כמסלול עוקף תורים ארוכים לאבחון ותחילת טיפול
- מספר הרופאים לא גדל בהלימה להזדקנות האוכלוסייה, המשפיעה על היקף הנזקקים לטיפול בנמ"ג
- חוסר מודעות באוכלוסייה לסימני נמ"ג תורם לאיחור בפנייה

- מסקנות והמלצות**
- נמצאו פערים בנגישות לרפואת עיניים לפי גיל, לאום ואזור מגורים.
  - עלה צורך לצמצם פערים בפריסה גיאוגרפית של רופאי עיניים בכלל ומומחי רשתית בפרט.
  - ראוי לבחון סיבות לתת-שימוש של ערבים ותושבי הדרום ברפואת עיניים בקהילה
  - נדרש מענה שיסייע בקיצור זמני המתנה עבור אוכלוסייה מבוגרת.
  - נדרש פתרון לשימוש במשאבים יקרים של חדרי מיון לקיצור תורים.
  - מומלץ לגבש קמפיין המכוון לאוכלוסייה המבוגרת במטרה לאתר תלונות החשודות לנמ"ג ולאפשר פנייה מוקדמת ליעוץ רפואי כדי למנוע איחור באבחון והדרדרות הראייה.

